

19/08/2022

100 Χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή - Αφιέρωμα στις ξεριζωμένες Παναγίες

/ [Οδοιπορικά](#)

Μικρασιάτισσες Παναγίες. Οι πονεμένες Παναγίες που ξεριζώθηκαν από το σπίτι τους, τους ναούς στη Μικρά Ασία, μετά το διωγμό των **Ελλήνων** και βρήκαν νέα στέγη σε εκκλησιές της Ελλάδας.

Ιερές εικόνες οι οποίες δεν κουβαλούν μόνο τον πόνο από τον ξεριζωμό των Ελλήνων αλλά και τις αναμνήσεις από τις χαρές και τις λύπες του Έθνους.

Το **ope.gr**, με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών από τη **Μικρασιατική Καταστροφή** και ενόψει της εορτής της Απόδοσης της Κοίμησης της Θεοτόκου στις 23 Αυγούστου (Εννιάμερα της Παναγίας) ετοίμασε αφιέρωμα σε πέντε από τις δεκάδες ξεριζωμένες **Παναγιές** που βρίσκονται σε όλη την Ελλάδα.

Παναγία Μηχανιώτισσα: Η Παναγία που έφεραν οι πρόσφυγες στη Μηχανιώνα

Η «*Παναγία Μηχανιώτισσα*» μεταφέρθηκε από τους Μηχανιώτες στο νέο τόπο εγκατάστασής της στην **Νέα Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης**, ένα Ιερό Ναό. Η φήμη της θαυματουργού εικόνας της Παναγίας Φανερωμένης είναι πανελλήνια και έχει φτάσει και έξω από τα όρια της Ελλάδος. Η ετήσια πανήγυρις, με την οποία κάθε χρόνο στις 23 Αυγούστου γιορτάζονται τα Εννιάμερα της Παναγίας, καθιερώθηκε στα 1927.

Ένα μεγάλο τμήμα των ξεριζωμένων από τις πατρογονικές εστίες Ελλήνων της χερσονήσου της Κυζίκου (1922-23) και ιδίως αυτοί που κατοικούσαν στην ιστορική Μηχανιώνα, ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή όπου σήμερα ανθεί η **Νέα Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης**.

Φεύγοντας από εκεί οι Μηχανιώτες πρόσφυγες πήραν μαζί τους την προστάτιδα, χαριτόβρυτη και θαυματουργή εικόνα της **Παναγίας Φανερωμένης** και την έφεραν στην Ελλάδα. Στη χερσόνησο της **Κυζίκου** υπήρχαν δύο εικόνες με την προσωνομία **Φανερωμένη**, που οι χριστιανοί τις αποκαλούσαν «αδελφές». Η μία, της Κυζίκου, γνωστή απλώς ως «Φανερωμένη», η άλλη «*Παναγία η Μεγάλη*» ανήκε στη **Μηχανιώνα**.

Όταν έγινε η μεγάλη Καταστροφή του Μικρασιατικού, του Ποντιακού και του Θρακικού Ελληνισμού, η μικρότερη εικόνα της Φανερωμένης Κυζίκου μεταφέρθηκε στην Πόλη. Παραδόθηκε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και σήμερα βρίσκεται στο ναό του Αγίου Γεωργίου. Η φήμη της θαυματουργού εικόνας της Παναγίας

Φανερωμένης είναι πανελλήνια και έχει φτάσει και έξω από τα όρια της Ελλάδος. Γι'αυτό και χιλιάδες είναι οι χριστιανοί που προσέρχονται στη χάρη της, κατά την περίοδο του **Δεκαπενταυγούστου** και την ημέρα της πανηγύρεως της (23 Αυγούστου).

Παναγία Βουρλιώτισσα

Η Ιερά Εικόνα της **Υπεραγίας Θεοτόκου** της επονομαζόμενης «Βουρλιωτίσσης», φυλάσσεται στον Καθεδρικό Ναό της Κοιμήσεως Θεοτόκου Ν. Φιλαδελφείας. Προέρχεται από τα ιστορικά Βουρλά της Μικράς Ασίας, που βρίσκονται 38 χλμ δυτικά της Σμύρνης. Τα **Βουρλά** κάηκαν, μαζί με τη **Σμύρνη**, το έτος 1922 από τους πυρσούς του τουρκικού εθνικισμού, στην προσπάθεια των τούρκων να εξαφανίσουν το ελληνικό στοιχείο, το οποίο βαθιά ριζωμένο, σχεδόν τρεις χιλιάδες χρόνια στους τόπους εκείνους, «προσέβαλλε» την εθνική ομοιογένεια του νεοσύστατου κεμαλικού κράτους. Κατέστρεψαν και λεηλάτησαν εκκλησιές, έκαψαν

μοναστήρια, σκότωσαν με βιαιότητα τους ορθοδόξους και όσοι κατάφεραν, ακολούθησαν τον δρόμο της προσφυγιάς προς την μητέρα Ελλάδα.

Οι **Βουρλιώτες** τιμούσαν ως προστάτιδά τους την **Υπεραγία Θεοτόκο**, στον περίλαμπρο ναό Της. Αναχωρώντας και αφήνοντας για πάντα την αγιασμένη τους γη, πρόλαβαν να περισώσουν την εφέστια εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου και την μετέφεραν στην φτωχή τότε Νέα Φιλαδέλφεια, στην οποία έκτισαν, αρχικά ξύλινο ναό (1926) και έπειτα περίλαμπρο, ο οποίος εγκαινιάστηκε, αργότερα, από τον μακαριστό αρχιεπίσκοπο Αθηνών **Χρυσόστομο**, τον Παπαδόπουλο (1936).

Παναγία «Ρόδον τον Αμάραντον» εκ Σμύρνης

Η εικόνα της **Παναγίας Ρόδον το Αμάραντον** αγιογραφήθηκε στη Μικρά Ασία το 1890 και φυλάσσονταν στον ιστορικό και μεγαλοπρεπή Ναό της Αγίας Φωτεινής στη Σμύρνη (ο Ναός αυτός και το περίφημο κωδωνοστάσιο του ανατινάχθηκαν με δυναμίτιδα, από τους Τούρκους, μετά την καταστροφή του '22). Τη μετέφερε στην Αχαΐα ο **Ιωάννης Αλεξανδρίδης**, ο οποίος σήμερα δεν βρίσκεται πια εν ζωή, πνευματικό παιδί του αγίου ιερομάρτυρα και εθνομάρτυρα Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσοστόμου.

Όταν κτίσθηκε ο ιερός Ναός Αγίας Φωτεινής στην Πάτρα, από τους πρόσφυγες της Αχαΐας, που έδωσαν στο Ναό το όνομα της Αγίας που θα τους θύμιζε τον ιστορικό Ναό τους στη Σμύρνη, ο Ιωάννης Αλεξανδρίδης δώρισε την εικόνα στον ιερό αυτό Ναό, όπου φυλάσσεται μέχρι σήμερα. Στο Ναό αυτό διετέλεσε επίτροπος για πολλά χρόνια. Στο Ναό φυλάσσεται και άλλη εικόνα της Παναγίας καθώς και ιερό Ευαγγέλιο από το Ναό της Αγίας Φωτεινής στη Σμύρνης. Τα έφεραν οι

ηρωικοί πρόσφυγες, με κίνδυνο της ζωής των, που προτίμησαν να κουβαλήσουν από τα μέρη εκείνα τούτα τα πολύτιμα πνευματικά κληροδοτήματα και όχι κομμάτια από την προσωπική τους περιουσία! Στον ιερό Ναό της **Αγίας Φωτεινής Πατρών**, υπηρέτησε ως πρώτος Εφημέριος αυτής ο πρόσφυγας Ιερέυς π. **Κωνσταντίνος Αλεξίου**, κεκοιμημένος πλέον σήμερα, ο οποίος είχε χειροτονηθεί Ιερέυς από τον **Άγιο Χρυσόστομο Σμύρνης**. Στην εικόνα ιστορούνται ακόμη ο Άγιος Αλέξανδρος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ο Άγιος Αμφιλόχιος επίσκοπος Ικονίου, ο **Άγιος Μεγαλομάρτυς Γεώργιος**, ο Προφήτης Ησαΐας, ο Προφήτης Δανιήλ και ο **Αρχάγγελος Γαβριήλ**. Είναι «*έργον Παύλου Σωτηρίου Καίσαρη εν Σύλλη*» Μικράς Ασίας, όπου αναγράφεται και επιγραφή στην τουρκική διάλεκτο αλλά με ελληνικούς χαρακτήρες.

Όλοι οι κάτοικοι της περιοχής την αποκαλούν και ως «*Παναγία η Σουλτάνα*», δηλαδή **Παναγία Δέσποινα** ή **Παναγία πάντων Βασίλισσα**.

Παναγία Παραβουνιώτισσα

Η Ιερά Εικόνα της Παναγίας Παραβουνιώτισσας είναι μία από τις παλαιότερες εικόνες που έχουν διασωθεί στο διάβα των αιώνων. Εικάζεται ότι αγιογραφήθηκε

τον 7ο αιώνα μ.Χ. στην εποχή της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, επί Βασιλέως Ηρακλείου, μετά από μία νίκη του κατά των Περσών. Αγιογράφοι της Εικόνας ήταν 2 ασκητές μοναχοί από την Κύπρο, ο **Σιλβέστρος** και **Ησαΐας**. Οι μοναχοί αυτοί μαζί με άλλους χριστιανούς εγκαταστάθηκαν στην Προικόνησο ή αλλιώς στη νήσο Μαρμαρά, όταν ο αυτοκράτορας Ηράκλειος μετά από τη νίκη του κατά των Περσών, αποφάσισε να μεταφέρει χριστιανούς από την Κύπρο, για να κατοικήσουν στην Προικόνησο.

Οι μοναχοί Σιλβέστρος και Ησαΐας επέλεξαν να μείνουν στο βουνό, που ως σήμερα ονομάζεται ΠΑΝΑΓΙΑ, εξαιτίας της ησυχαστικής τους ζωής. Εκεί ανήγειραν παρεκκλήσι στο όνομα της Υπεραγίας Θεοτόκου, και επειδή ακριβώς βρισκόταν **ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ** έδωσαν την επωνυμία στην Παναγία, «**ΠΑΡΑΒΟΥΝΙΩΤΙΣΣΑ**». Έχτισαν λοιπόν το παρεκκλήσι της **Παναγίας Παραβουνιώτισσας**.

Το 1054 μ.Χ. με το χωρισμό των Εκκλησιών Ανατολής και Δύσης προξενήθηκαν πολλά δεινά. Οι **Φράγκοι** με τις **Σταυροφορίες** κατέκτησαν ακόμα και την **Κωνσταντινούπολη** (1204), τρομοκρατώντας, καίγοντας ναούς, σχολές και βιβλιοθήκες. Από τη μανία τους δεν ξέφυγε ούτε το παρεκκλήσι της Παναγίας Παραβουνιώτισσας, το οποίο πυρπόλησαν.

Για πολλούς αιώνες τα ερείπια του παρεκκλησίου δεν είχαν ανακαλυφθεί. Τον 16ο αιώνα οικογένειες από το νησί δημιούργησαν μία κοινότητα στην πεδιάδα του βουνού, επειδή η τοποθεσία, τα ρυάκια που διαπερνούσαν την πεδιάδα και το κλίμα ήταν ιδανικά για την καλλιέργεια αμπελοκήπων. Έχτισαν εκεί και μια Εκκλησία, προς τιμή του **Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου**, πενιχρή όμως εξαιτίας του τουρκικού φόβου. Το χωριό που δημιουργήθηκε το ονόμασαν Γαλλιμή, ίσως επειδή τον 2ο αιώνα π.Χ. η πεδιάδα αυτή ήταν καλυμμένη από θάλασσα σχηματίζοντας γαλήνιο - λιμάνι.

Αφού πέρασε ένας αιώνας και πλέον, κάποιοι ποιμένες που έβοσκαν τα πρόβατά τους θέλοντας να φτιάξουν ένα μαντρί, έσκαψαν εν αγνοία τους στα ερείπια του παρεκκλησίου που προαναφέρθηκε. Όταν όμως διαπίστωσαν την ιερότητα του χώρου εγκατέλειψαν το έργο τους και έσπευσαν να αναγγείλουν το γεγονός στον εφημέριο του χωριού. Εκείνος αμέσως πήγε μαζί με τους ποιμένες και φιλόχριστους Γαλλιμίτες κι αφού έκαναν ανασκαφές, βρήκαν το δάπεδο του καέντος ναού και δύο κατεστραμμένα μανουάλια, ανάγλυφα από μάρμαρο. Έπειτα με πολλή συγκίνηση ανέσυραν την Ιερά Εικόνα της Θεομήτορος, από ξύλο ασήπου, που μόλις διακρινόταν η μορφή Της, γιατί είχε φθαρεί από την πολύχρονη διαμονή κάτω από τη γη και την υγρασία.

Λιτάνευσαν την Αγία Εικόνα έως τη Γαλλιμή και την τοποθέτησαν σαν πολύτιμο θησαυρό και στολίδι στο αριστερό κλίτος του Ιερού Βήματος του Ναού του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου. Επειδή η ανεύρεση της εικόνας έγινε Δευτέρα του Θωμά, καθιερώθηκε να εορτάζεται πανηγυρικά αυτή την ημέρα κάθε χρόνο έως σήμερα.

Μετά την ανταλλαγή του πληθυσμού από τη Μ. Ασία, οι πρόσφυγες που ήρθαν στην **Ερέτρια** προτίμησαν να μεταφέρουν από τον τόπο τους μέσα σε δύο μεγάλα καΐκια, αντί περιουσίας την Αγία Εικόνα της Παναγίας, όπως και άλλες 410 εικόνες, γιατί πίστευαν περισσότερο στα θαύματα που ανέβλυζαν από τη Χάρη των Αγίων, παρά στο μαμωνά, το χρυσό και τον άργυρο.

Οι **ξενιτεμένοι Γαλλιμίτες**, με δάκρυα στα μάτια, πριν βρουν κρεβάτι να ξαποστάσουν την πρώτη τους νύχτα στην **Ερέτρια**, λιτάνευσαν τις Ιερές Εικόνες με ιερέα τον Παπά - Στρατή έως τον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου.

Μία ιερή μυσταγωγία με θυσιαστήριο τις καρδιές των προσφύγων εκτυλισσόταν μέσα στο ναό που η ψαλμωδία, το κλάμα και ο πόνος έκαναν τις εικόνες να τρίζουν, τα καντήλια να κινούνται, όπως μαρτυρούν μέχρι σήμερα πολλοί πρόσφυγες, σαν ένα σημάδι συμπαράστασης, ευλογίας και Θείας παρηγοριάς.

Οι μισές εικόνες και οι μισοί πρόσφυγες μετακόμισαν στην Αμμουλιανή της **Θεσσαλονίκης**. Η Ιερά Εικόνα της **Παναγίας Παραβουνιώτισσας** έμεινε στην Ερέτρια για να συντροφεύει τους πρόσφυγες και τους απογόνους τους. Προς τιμή της **Θαυματουργού Εικόνας** δημιουργήθηκε νέα Ενορία στην Ερέτρια(31-3-1999) με Προεδρικό Διάταγμα και το 2002 χτίστηκε ένας μικρός αλλά χαριτωμένος ναός, ο Ιερός Ναός της Παναγίας Παραβουνιώτισσας, όπου στεγάζεται η Ιερά Εικόνα. Στις 12 Απριλίου 2010, Δευτέρα του Θωμά, που γιορτάζει η Παναγία Παραβουνιώτισσα, ο **Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος** έβαλε το θεμέλιο λίθο για την ανέγερση ενός νέου, μεγάλου Ναού.

Παναγία Η Πάντων Ελπίς

Η εικόνα φυλάσσεται στον **Ι.Ν. Αγίων Κωνσταντίνου & Ελένης** Ιπποδρομίου Θεσσαλονίκης. Αυτή η εικόνα της Παναγίας ήρθε πρόσφυγας από τη Μικρά Ασία. Κανένας δεν γνωρίζει ποιά τέμπλο, ποιας εκκλησίας, ποιου χωριού ή Μικρασιατικής πολιτείας ήταν κομμάτι της. Την έφεραν πρόσφυγες μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή το 1922. Πρόσφυγες ανώνυμοι την δώρισαν εδώ, σ' αυτόν τον ναό παραδίδοντάς την σε τόπο ασφαλή και χέρια ευλαβικά. Σύμφωνα με τους επιστήμονες είναι εικόνα της Παλαιολόγειας εποχής, των αρχών του 14ου αιώνα, και προέρχεται από Κωνσταντινουπολίτικο εργαστήριο.

Ο **Ι.Ν. Αγίων Κωνσταντίνου & Ελένης Ιπποδρομίου** βρίσκεται δίπλα στο σημείο όπου είχε καταρρεύσει η οικοδομή κατά τον μεγάλο σεισμό του 1978 που έπληξε την πόλη της **Θεσσαλονίκης**. Για τον λόγο αυτό στο απολυτίκιο της Παναγίας «*Η Πάντων Ελπίς*» οι πιστοί την παρακαλούν για την προστασία από την απειλή των σεισμών.